

Journal of Natural Science

*No1 (6)
2022*

<http://natscience.jspi.uz>

<u>ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ</u>	<u>ТАҲРИРИЯТ АЪЗОЛАРИ</u>
<p>Бош муҳаррир – У.О.Худанов т.ф.н., доц.</p> <p>Бош муҳаррир ёрдамчиси-Д.К.Мурадова, PhD, доц.</p> <p>Масъул котиб- Д.К.Мурадова</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Худанов У.О. – ЖДПИ Табиий фанлар факултети декани, т.ф.н., доц.2. Шилова О.А.-д.х.н., профессор Института химии силикатов им. И.В. Гребенщикова Российской академии наук (ИХС РАН)3. Маркевич М.И.-ф.ф.д. проф Белорусия ФА4. Elbert de Josselin de Jong- профессор, Niderlandiya5. Кодиров Т- ТТЕСИ к.ф.д, профессор6. Абдурахмонов Э – СамДУ к.ф.д., профессор7. Насимов А– СамДУ к.ф.д., профессор8. Сманова З.А,-ЎзМУ к.ф.д., профессор9. Султонов М-ЖДПИ к.ф.д,доц10. Яхшиева З- ЖДПИ к.ф.д, проф.в.б.11. Рахмонкулов У- ЖДПИ б.ф.д., проф.12. Мавлонов Х- ЖДПИ б.ф.д., проф13. Муродов К-СамДУ к.ф.н., доц.14. Абдурахмонов Ғ- ЎзМУ фалсафа фанлари доктори (кимё бўйича) (PhD), доц15. Хакимов К – ЖДПИ г.ф.н., доц.16. Азимова Д- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (биология бўйича) (PhD), доц17. Юнусова Зебо – ЖДПИ к.ф.н., доц.18. Гудалов М- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (география фанлари бўйича) (PhD)19. Мухаммедов О- ЖДПИ г.ф.н., доц20. Хамраева Н- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (биология фанлари бўйича) (PhD)21. Рашидова К- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (кимё бўйича) (PhD), доц22. Муминова Н-ЖДПИ к.ф.н., доц23. Мурадова Д- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (кимё фанлари бўйича) (PhD), доц24. Инатова М- ЖДПИ фалсафа фанлари доктори (кимё фанлари бўйича) (PhD)
<p>Муассис-Жиззах давлат педагогика институти</p>	
<p>Журнал 4 марта чиқарилади (ҳар чорақда)</p>	
<p>Журналда чоп этилган маълумотлар аниқлиги ва тўғрилиги учун муаллифлар масъул</p>	
<p>Журналдан кўчириб босилганда манбаа аниқ кўрсатилиши шарт</p>	

Жиззах давлат педагогика институти Табиий фанлар факултети

Табиий фанлар-Journal of Natural Science-электрон журнали

[/http://www.natscience.jspi.uz](http://www.natscience.jspi.uz)

**ASPERGILLUS NIGER ZAMBURIG`I KELTIRIB CHIQRADIGAN
KASLALLIKLARNI OLDINI OLISHDA LIMON KISLOTASINING TASIRI
VA UNING OLINISH USULLARI**

N.F Nazarova- magistr

N.Xamrayeva-dotsent

Jizzax davlat pedagogika instituti

Annotatsiya. Ushbu maqolada *Aspergillus niger* zamburug`ining inson salomatligiga tasiri keltirib chiqaradigan qo`shimcha kasalliklari bu zamburug` kasalliklarida limon kislotasining orni tasiri haqida fikir yuritilgan.

Tayanch so`zlar: *Aspergillus niger*, kraxmal, gidrogel, limon kislotasi, polimerlangan eritma

Аннотации. В данной статье обсуждается роль лимонной кислоты в дополнительных заболеваниях грибом *Aspergillus niger* влияющих на здоровье человека.

Ключевые слова: Крахмал, гидрогель, лимонной кислот, сязующий реагент, раствор сополимеризации

Annotation. This article discusses the role of citric acid in additional diseases of *Aspergillus niger* fungus that affect human health.

Keywords: Stach, hydrogel, citric acid, crassliking copolymerization solution

Bugungi kunga kelib insonlar salomatligiga ko`plab kasalliklar tasir qilmoqda, anashunday kasalliklardan biri bu shubhasiz zamburug`lardir. Zamburug`lardan *Aspergillus niger* ham inson salomatligiga katta salbiy tasir ko`rsatadi, u inson organizimiga tushganda qon tomirlarida juda tez kopayadi va inson immunitetini tushishi, yurak, o`pka, jigar, suyak sistemasini, ish faoliyatini buzadi. Inson tanasidagi ichki va tashqi sekretiya bezlarining buzilishiga serotonin moddasini va endorfin garmonlarining ajralishini sekinlashtiradi natijada inson tez jaxli chiqadigan, baxtsiz nosog`lom insonga aylanadi.

Limon o`simligini shifobahsh ekanligini insonlar qadimdan bilganlar va undan foydalanib kelishgan. Dastlab 18 asrda shved kimyogari V.K. Shelle birinchlardan bo`lib limon mevasidan limon kislotasini alohida ajratib oldi. Limon kislotasining ko`plab mikroblarga qarshi kurasha olishini yana 1905 yilda nemis botanigi K. Vemer ikki xil zamburug` kasalliklarida *Citromyces pfefferians* va *Citromyces glaberda* ijoboy tasirini amalda isbotlab berdi. Shundan so`ng limon kislotasining laboratoryada olishning tabiiy usullari olimlar tomonidan o`rganila boshlandi.

Limon kislotasidan foydalanishda laboratoryada olishning qadimgi usullaridan biri 10 gramm disitillangan suv jelatin va 0,25 asosiy limon kislota 50°Cda 5 soat mobaynida qizdirilish usuli bilan olish hisoblanadi

Gidrogenlash usuli ham bugungi kunda asosiy usullardan biridir bu usulda olingan ohirgi mahsulot $C_6H_8O_7$ kaolin kraxmalidir.

Limon o`simligidan bunday foydalanish insonlar orasida bugungi kunda ko`p uchrayotgan zamburug` kaslliklarini oldini olishda qanday yordam beradi ? Ko`plab zamburug` kasalligida qo`llaniladigan Terfalyun tabletkasi tarkibini analiz qiladigan bo`lsak 325 mg parasetamol, 10 mg fenelgidrohlrid, 50 mg askorbin kislotasidan tashkil topganligi, Askorbin kislotasining ko`p miqdorda limon tarkibi ekanligi buning yaqqol misolidir.

Zamburug` kasalliklaridan tashqari limon kislotasi ko`plab boshqa mikroblarning ham organizimdan chiqarishga yordam beradi. Hususan oxirgi yillarda insonlar orasida ko`p uchrayotgan gripp kasalliklarida ham limon o`simligidan ko`p foydalanamiz, ho`sh nima uchun bu o`simlik mevasining inson tanasidagi kasalliklarni tez chiqib ketishida yordam beradi? Bu savolning javobi limon o`simligining kimyoviy tarkibida uchraydigan limon kislotasidir u organizimni ichki muhiti bo`lgan qonga tushganda, qon tomirlari devorlarida o`sayotgan ko`plab salbiy zamburug`larga va mikroblarga slbiy tasir yetkazadi qoning qon tomirlarida erkin harakatlanishini taminlab, qon suyuqlashishishga, moddalar almashinuvining yahshilashga, bu jarayonlar esa o`z o`zidan immun tizimini yahshilanishiga inson tanasining sog`lomlashishiga olib keladi. Limon o`simligining shu hususiyatlaridan kelib chiqib aytish mumkin har bir inson bir kunlik ovqat ratsiyoni tarkibiga limon va limon mahsulotlarini qo`shish, limon suvlaridan kun mobaynida istemol qilish, yurak, buyrak, jigar, suyak sistemasining normal ishlashiga, inson kayfiyatiga ijobiy tasir ko`rsatadi. Bu ratsiyonni yaratish esa har kimmning fiziologik, psihologik holatidan kelib chiqib foydalanish mumkin. Limon o`simligiga bunday shifobahsh hususiyatlariga etibor qaratadigan bo`lsak aholi orasida limon o`simligiga ehtiyoj katta bo`lib bormoqda.

Limon o`simligining marfologik hususiyatlarini bilish uni o`stirish har bir honadonda kunlik ovqat ratsiyonida bor bo`lishi uchun bu o`simlikning aholi o`rtasida bilish darajasin ortirishga ehtiyoj seziladi. O`zbekiston aholisini ko`p qismini yoshlar tashkil etganligi bois limon o`simligini o`rganishning yoshlar uchun ayniqsa kelajagimiz egalari bo`lgan o`quvchi yoshlar uchun maktab darsligidagi o`rnini oshirish o`qitishda interfaol usullardan foydalanib, faqatgina nazariy emas amaliy bilish darajasini oshirish kelajagimiz egalari bo`lgan yoshlarni sog`lom turmush tarizini shakillantirishdagi o`rni beqiyos hisoblanadi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Avchiyeva, Panker Babayevna, Oralov I.N Fedoseev V.F Способ получения лимонной кислоты 1986

2. Patent Avstraaliya N392799 MKI 121R7/48

3. Smirnov V.A “Пищевые кислоты” Москва” Легкая и пищевая промышленность”1983

4. Finogenova T.V Hamzalova S.V O`shish tezligini ketkazish va ion sinkni limon kislotasidan olish Zamburug`lar biomassasini o`rganish 1996 yil